

VALLATOM A SZÉKELYT

Falusival nem jó szóba elegyedni, az embernek mindig eszébe jut az irodalom s az a rettenet, hogy ennek a magyarnak még az unokája se fogja olvasni azt a sok betűt, amit belőlünk ez az emberöltő kisajtol. Az ember szégyenkezik, skrupulusos: hátha bennem van a hiba, mert ime, Gyurka Dénes bá', — aki még csak nem is keleti székely, hanem sóváradi fuvaros, kisbíróviselt falubölese, — inkább úrvoltomtól, mint írószágomtól illetődik meg. Az értelmiekben eleitől fogva fölényt mutat. Ahogy hallgatom, mind kevesebbet értek elmélkedésből. Elnézem bikafejét, kemény testét, ugyancsak hegyezem a fülem szapora beszédjére s lassanként meggyőződöm: ez a bácsi alítja, mit akarok, nem túri, hogy tanulmány tárgyává tegyék, óvatosan nyeli a sligovicát, hogy megeredt nyelvéből minél kevesebb hasznot húzzak. Egy-egy kérdésemre lehunyja szemét, mikor is ez a mondat ül ki az arcára: már belőlem csúfot nem csinálsz, ebadta városija!

Aztán szelíden igazítja helyre a szemét, mintha sejténé, hogy az se áll jól. Szava nem túlhangos, mint a szabadba szokott alföldi gazdáé, inkább szerény, az ígét se igen nyeli el székelyül, célerányosan mindig a tárgyhoz szól s én, — óh ég, — figyelmem lankad, alig érek észjárása nyomába. De azért követnem kell, járszalagján vagyok, nem értem, de hipnotizál sajátos előadásmódjával, ellopja kérdésem érdekes élet, választában káprázó történetkéjével téveszt meg, útvesztőbe csal, vallatóból hallgató leszek, netántán vallatott, mesetársolyából akartam csenni, de, mint Babszem Jankót, a tarsolyába csúsztat. Homlokomon ül ki a verejték: ha hátsaló a pegazus, azon ő ülhet, én pedig csak kengyelfutója lehetek.

Fölvonul előttem élete, modern bukolika-filmje, viszontagságai a falusi szövetkezet körül. Miként hathatóskodtak a csendőrök, hogy kiki hordja le a méterfát a Bekecsről még a marhától se járható úton. Nem egyességes emberek azok! — panaszolja s közben így finomkodik: „Vettem egy borjút, ámbár kettőt“...

Kétségbeejtő, hogy miért „ámbár“? Feleségem az öreg arcát rútító hegedések után érdeklődik. Mackó körme, kés pengéje, vagy fejszezapás, aminek köszönhetők. Így gondoltuk a felelete előtt, mert azután már semmit sem gondoltunk; letettünk róla, hogy ezzel tisztába jöhessünk valaha. S éppen a „hívókról“ kezdett Dénes bá' rejtélyeskedni, mikor kiscselédem a konyhába hívta ebédelni. Ümmögve leplezte bosszúságát az öreg. Szerette volna a pálinkázást az ebéddel kombinálni s akadékoskodott:

— Esszemotyókáltatok már valamit? Mer' nem szívesen járok a konyhára katipillának . . .

Feleségem észrevette ijedt tekintetemet s ahogy Gyurka Dénes kifordult az ajtón, megnyugtatót:

— Katipilla nem azonos etimologice a világháború caterpillarjével. Konyhában kotnyeleskedő férfit jelent. Éppen olyat, amilyen te vagy az irodalom konyhájában. Fiam, ne légy magyar író! Nehéz megtanulni azt az ezernyi furcsát, ami ezeknél a székelyeknél megterem. Vagy eriggy ízibe Gyurka Déneshez magyar szóra, hogy népies irányba fejlődj!

Búcsúzáskor megkérdem a vénembert:

— Dénes bá', vigasztalan vagyok. Mind rovom itt a betűt az erdélyi urak örömére, de mi túrés-tagadás, én nem értettem a kelmed beszédjét. Mitévő legyek? Mérhetlen rosszalás nehezedett a szavából:

— Az Úrnak azt a gyöngéjét beszélük a falumban, hogy minden, székely szájából ejtett bolondságot tollhegyre veszen. Azér' nem mer az Úrral má' senki egy értelmes szót váltani, harag ne essék, szólván.

Ajkamba haraptam és szégyenszemre fordultam vissza a népies irányból.
(Marosvásárhely.)

Molter Károly.